

महाराष्ट्र राज्य हिंदी साहित्य अकादमीच्या पुरस्कारामध्ये “भारतरत्न अटलबिहारी वाजपेयी साहित्य शिखर सम्मान” या पुरस्काराचा समावेश करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग,
शासन निर्णय क्र.हिंसाअ ७०२५/ प्र.क्र.५६/सां.का.४
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : १८ जून, २०२५.

संदर्भ :- १) शासन निर्णय क्र. हिंसाअ ७०१९ (१४)/प्र.क्र.१८८/सां.का.४, दि. १८ सप्टेंबर, २०१९.
२) सह संचालक, महाराष्ट्र राज्य हिंदी साहित्य अकादमीचे यांचे पत्र क्र. मराहिंसाअ / २२४-२२५/२०२५, दिनांक : १३/०२/२०२५

प्रस्तावना :-

राज्यामध्ये हिंदी भाषा आणि साहित्याच्या विकासासाठी महाराष्ट्र राज्य हिंदी साहित्य अकादमी कार्यरत असून या अकादमीद्वारे राज्यात हिंदी भाषा आणि साहित्याचे संवर्धन आणि विकास या संबंधी विविध उपक्रम / योजना अंमलीबजावणीसंदर्भात उपनिर्दिष्ट क्र. १ अन्वये महाराष्ट्र राज्य हिंदी साहित्य अकादमीची नियमावली तयार करण्यात आली आहे. या नियमावलीन्वये विविध पुरस्कार देण्यात येतात. या पुरस्कारामध्ये उपनिर्दिष्ट क्र. २ येथील पत्रान्वये सहसंचालक, महाराष्ट्र राज्य हिंदी साहित्य अकादमी यांनी “भारतरत्न अटलबिहारी वाजपेयी साहित्य शिखर सम्मान” हा पुरस्कार सुरु करण्याचे प्रस्तावित केले आहे. त्यास अनुसरून “भारतरत्न अटलबिहारी वाजपेयी साहित्य शिखर सम्मान” या पुरस्काराचा समावेश उपनिर्दिष्ट क्र. १ येथील नियमावलीमध्ये करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

उपरोक्त संदर्भाधीन क्र. १ येथील शासन निर्णयान्वये महाराष्ट्र राज्य हिंदी साहित्य अकादमीच्या निश्चिप्त केलेल्या योजनांच्या नियमावलीतील पुरस्कारात “भारतरत्न अटलबिहारी वाजपेयी साहित्य शिखर सम्मान” या पुरस्काराचा समावेश करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. सदर पुरस्काराचे पुरस्काराचे क्षेत्र, स्वरूप, व पात्रता खालीलप्रमाणे आहे :-

पुरस्काराचे क्षेत्र:-

हिंदी साहित्य क्षेत्रात प्रदीर्घ काळ मोलाचे योगदान देणाऱ्या व त्यासाठी आपले आयुष्य वेचलेल्या दरवर्षी एका मराठी भाषिक ज्येष्ठ हिंदी साहित्यिकाची “भारतरत्न अटलबिहारी वाजपेयी भाषा शिखर सम्मान” या पुरस्कारासाठी निवड करण्यात येईल.

स्वरूप:-

सदर पुरस्काराचे स्वरूप रु. ३,००,०००/- (रुपये तीन लक्ष फक्त) इतक्या रोख रक्कमेसह शाल, श्रीफळ, मानचिन्ह व मानपत्र असे असेल.

पात्रता :-

१. हिंदी साहित्य क्षेत्रात प्रदीर्घ काळ मोलाचे योगदान देणाऱ्या मराठी भाषिक जेष्ठ साहित्यिकांची या पुरस्कारासाठी निवड केली जाईल.
२. हिंदी साहित्य क्षेत्रात कार्यरत संस्था, व्यक्ती, अकादमी सदस्य यांच्याकडून या पुरस्कारासाठी मराठी भाषिक जेष्ठ हिंदी साहित्यिकांचे नामनिर्देशन- शिफारसी मागविण्यात येतील. अकादमीच्या पुरस्कार उपसमितीद्वारे सर्वसमंतीने १ नाव अंतिम करण्यात येईल व सदर पुरस्कारासाठी शासनास शिफारस करण्यात येईल.
३. या पुरस्काराच्या निवडीसाठी सदर व्यक्तीचे महाराष्ट्र राज्यातील १५ वर्षे अधिवास असणे आवश्यक आहे.
४. या पुरस्कारासाठी अर्ज करणाऱ्या जेष्ठ साहित्यिकाचे साहित्य क्षेत्रातील कर्तृत्व वादातीत असावे.
५. हिंदी अकादमीद्वारे अखिल भारतीय जीवन गौरव पुरस्कार प्राप्त साहित्यिक पुढील ३ वर्षे या पुरस्कारासाठी पात्र असणार नाहीत.
६. हिंदी अकादमीद्वारे राज्यस्तरीय जीवन गौरव सन्मान पुरस्कार प्राप्त साहित्यिक पुढील ५ वर्षे या पुरस्कारासाठी पात्र असणार नाहीत.

०२. तसेच, सदर पुरस्काराची कार्यवाही दि. १८ सप्टेंबर, २०१९ नुसार महाराष्ट्र राज्य हिंदी साहित्य अकादमीच्या नियमावलीमधील अ.क्र.७ नुसारच्या वेळापत्रकानुसार करण्यात येईल व पुरस्कार सोहळ्याच्या वेळी सदर पुरस्कार प्रदान करण्यात येईल.

०३. सदर खर्चास वित्त विभाग शासन निर्णय क्र. विअप्र-२०१३/प्र.क्र.३०/विनिमय, भाग-२, दि. १७ एप्रिल, २०१५, उपविभाग-३, नियम क्र. २७ (२) अ. नुसार प्रशासकीय विभागास प्राप्त अधिकारानुसार मान्यता देण्यात येत आहे.

०४. यासाठी सहसंचालक, महाराष्ट्र राज्य हिंदी, सिंधी, गुजराती साहित्य अकादमी यांना आहरण व संवितरण अधिकारी तसेच नियंत्रण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

०५. सदर खर्च लेखाशीर्ष मागणी क्र. झेडडी-२ (०८) हिंदी साहित्य अकादमी, (०८) (०१) हिंदी साहित्य अकादमीची आस्थापना (कार्यक्रम), (२२०५ १६८८) ०५ बक्षिसे या लेखाशीर्षखालील त्या-त्या आर्थिक वर्षासाठी उपलब्ध असलेल्या अनुदानातून मंजूर करण्यात येत आहे.

०६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक क्रमांक २०२५०६१८१३०५२८५२२३ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(बाळासाहेब ईश्वर सावंत)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. मंत्री, (सांस्कृतिक कार्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
२. अपर मुख्य सचिव, सांस्कृतिक कार्य यांचे स्वीय सहाय्य, पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
३. उप सचिव (सां.का.) यांचे स्वीय सहाय्यक, पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
४. सह संचालक, महाराष्ट्र राज्य हिंदी, सिंधी, गुजराती साहित्य अकादमी, ओल्ड कस्टम हाऊस, विकास विभाग इमारत, शहिद भगतसिंग मार्ग, मुंबई ४०० ००१.
५. कक्ष अधिकारी (अर्थसंकल्प), पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
६. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
७. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई.
८. महा लेखापाल (लेखा परीक्षा) १ - महाराष्ट्र, मुंबई.
९. महा लेखापाल (लेखा परीक्षा) २ - महाराष्ट्र, नागपूर.
१०. महा लेखापाल (लेखा अनुज्ञेयता) १ - महाराष्ट्र, मुंबई.
११. महा लेखापाल (लेखा अनुज्ञेयता) २ - महाराष्ट्र, नागपूर.
१२. निवड नस्ती, सां.का.४.